

ВПРОВАДЖЕННЯ РІЗНОМАНІТНИХ МЕТОДІВ ТА ПРИЙОМІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ СТУДЕНТІВ ЗВО НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Щербина Юлія Михайлівна

старший викладач

Сумський національний аграрний університет

м. Суми, Україна

Анотація. У статті розглянуто проблему розвитку емоційного інтелекту за допомогою вивчення іноземної (англійської) мови в закладах вищої освіти. Визначено, що вивчення іноземної мови сприяє ефективному розвитку особистості завдяки тому, що викладач пропонує студентам велику кількість різноманітних вправ і технік, які позитивно впливають на емоційний та психологічний стан людини, а також сприяють кращому засвоєнню англійської мови.

Ключові слова. Емоційний інтелект, психічне здоров'я, соціальне середовище, процес навчання, комунікативні навички, методи навчання.

Вступ. Сьогодні Україна переживає один з найскладніших періодів у своїй історії. Хаотичність і непередбачуваність повсякденного життя демонструють, як важко людям контролювати свої емоції і долати труднощі. Страх, відчай, невпевненість, тривога - це емоції, які, на жаль, домінують у нашому суспільстві. Особливо гостро ця проблема стосується молоді, оскільки події, які ми переживаємо, можуть негативно відбитися і стати причиною багатьох проблем зі здоров'ям у молодого покоління в майбутньому.

У сучасній освіті, а саме в теорії та методиці навчання іноземним мовам просліджується тенденція до урахування не тільки когнітивної, але й емоційної сфери. Викладачі різних ЗВО піклуються про своїх студентів, створюючи для них такі умови, що сприятимуть ефективному навчанню. Особливу роль в цьому процесі відіграє розвиток емоційного інтелекту (EI).

Ціль роботи. Метою статті є проаналізувати методичні аспекти розвитку ЕІ на заняттях з англійської мови у ЗВО. Завдяки широкому спектру інструментів, методик, викладачі англійської мови створюють сприятливий психологічний клімат, позитивне оточення та комфортну атмосферу на занятті. Привнесення емоційного компоненту сприяє кращому розумінню студентами мовних одиниць, розвитку мовленнєвих навичок у процесі вивчення англійської мови, у наслідок чого поліпшується загалом якість її навчання.

Матеріали та методи. В науці існують різні концепції, які стосуються розвитку емоційного інтелекту. Вивченням цієї проблеми займалися як зарубіжні, так і вітчизняні вчені: Р. Бар-Он; Т. Бредберрі; Дж. Майєр, П. Салоуей та Д. Карузо, І. Андрєєва, Є. Карпенко, В. Зарицька. Вони досліджували вплив емоційного інтелекту на процес навчання і викладання в освіті. [1; 2; 4]. Наприклад, модель Bar-On. Учений Р. Бар-Он 1996 р. розробив тест EQ-i (інвентаризація емоційного коефіцієнта), який містив перелік запитань для визначення його співвідношення, тобто володіння людиною 15 здібностями, таких як: 1) самооцінка усвідомлення та самооцінка своїх можливостей і обмежень, сильних і слабких сторін, сприйняття себе “таким, яким я є”; 2) емоційне усвідомлення – розуміння емоційного стану та причин його виникнення; 3) самовираження – чітке, конструктивне вираження своїх почуттів, думок, здатність мобілізувати емоційну енергію, виявити твердість переконань; 4) незалежність – опора на власні сили, емоційна незалежність; 5) емпатія – визнання, розуміння та усвідомлення почуттів іншої людини; 6) соціальна відповідальність – самоідентифікація як учасника соціальної групи, конструктивна співпраця, турбота та відповідальність за себе й інших; 7) міжособистісні стосунки – установлення взаємовигідних стосунків на основі емоційної близькості, комфортної поведінки в соціальних контактах; 8) стійкість до стресу – ефективне управління своїми емоціями, швидкий вихід зі складних ситуацій; 9) контроль імпульсів – стримування емоцій; 10) оцінка дійсності – порівняння почуттів і думок з об’єктивною реальністю; 11) гнучкість – коригування почуттів, думок, уявлень, поведінки відповідно до

обставин; 12) розв'язання проблем – з'ясування сутності та пошук шляхів їх ефективного розв'язання; 13) самоактуалізація – постановка цілей та прагнення до їх досягнення на основі потенціалу особистості; 14) оптимізм – емоційний баланс, позитивне ставлення та збереження надії за будьякої ситуації; 15) щастя / благополуччя – почуття задоволеності іншими людьми, життям загалом [2].

Наведемо приклади завдань, які рекомендовано використовувати на заняттях з іноземної (англійської) мови в ЗВО. Один з найпопулярніших прийомів, з якого викладачі англійської мови зазвичай починають заняття, є завдання на кшталт “*ice breakers, warmers*”. Викладач може запропонувати студентам описати свої почуття. Отримавши флеш-карти з такими словами як *happy, angry, excited, worried, pleased, tired*, студенти мають застосувати їх у реченні, поєднуючи з іншими фразами. Наприклад: *pass exams, win the competition, receive bad news, work much at the report, sleep badly, buy new jeans*. Відпрацьовуючи граматичний час The Present Simple Tense: *I am angry, when I get bad news*. The Present Progressive Tense: *I am happy, because I'm reading a greeting card*. The Present Perfect Tense: *I am tired, because I have worked much at my report*. Ця вправа сприяє розвитку мовленнєвих навичок студентів, розширюється їх словниковий запас.

TED lectures. Іншим прийомом є використання на заняттях з іноземної мови TED лекцій, які є пізнавальними як для викладачів, так і для студентів. Наводимо список топових тем: 1. Daniel Goleman “Why aren't we more compassionate?” [3]; 2. Guy Winch “Why we all need to practice emotional first aid” [6]; 3. Pamela Meyer “How to recognize a liar” [5].

Емоційне маркування тексту. Викладач звертається до студентів з проханням прочитати текст та знайти те, що викликає емоції. Читаючи студенти роблять розмітку відповідно до символів:

? виникло питання, мені незрозуміло,

- не згоден,

+ схвалюю,

😊 це смішно,

☹ це сумно.

Далі робота може бути виконана в парах, в групі, з викладачем.

Дискусія. Цей вид діяльності дуже важливий для розвитку комунікативних навичок студентів. Ми приділяємо особливу увагу висловлюванням повної / обмеженої згоди та незгоди:

Statements which express strong agreement	Statements which show limited agreement	Statements which show disagreement
– You are dead right – Absolutely – That's true – Good idea – I quite agree with you – That sounds like a good idea	- Okay, but... – You've got a point there – I suppose...but... – You are right, but... – Yes, but on the other hand... – I see what you mean	- Oh, come off it! – You are wrong, I'm afraid... – I can't stand... – I hate... – I disagree

Висновки. Отже, емоційний інтелект розвивається у процесі комунікації, яка моделюється на заняттях іноземної (англійської) мови. Результати досліджень підтверджують гіпотезу про те, що іноземна мова як навчальна дисципліна має різноманітний потенціал для розвитку різних компонентів емоційного інтелекту студентів в силу комунікативної спрямованості іншомовної підготовки, різноманітності лінгводидактичних технологій і широкої варіативності у відборі змісту освітньої діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Березюк Г. Емоційний інтелект як детермінанта внутрішньої свободи особистості // Психологічні студії Львівського університету. - С. 20 - 23.
2. Зарицька В. В. Соціально-психологічні чинники розвитку емоційного інтелекту: Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Психологія», 2021. Вип. 2. С. 19–22.
3. Goleman D. “Why aren’t we more compassionate?” TED Ideas worth spreading. 2007. URL: https://www.ted.com/talks/daniel_goleman_why_aren_t_we_

more_ compassionate

4. Lazarus R. S. Emotion and adaptation. New York: Oxford University Press, 1991. 334 p. 8. Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. R. Emotional Intelligence Theory, Findings, and Implications. Psychological Inquiry, 2004. V. 15. P. 197-215.

5. Meyer P. "How to recognize a liar". TED Ideas worth spreading. 2011. URL: https://www.ted.com/talks/pamela_meyer_how_to_spot_a_liar

6. Winch G. Why we all need to practice emotional first aid. TED Ideas worth spreading. 2014. URL: https://www.ted.com/talks/guy_winch_why_we_all_need_to_practice_emotional_first_aid